

Waarom de claim dat e-sigaretten 95% veiliger zijn op drijfzand gebaseerd is

Verdedigers van de e-sigaret verwijzen altijd naar de Engelse gezondheidsorganisatie PHE, Public Health England, die deze claim op haar website heeft staan. Echter, de onderbouwing van deze claim blijkt zeer twijfelachtig. Het gezaghebbende medische tijdschrift The Lancet beschreef al in 2015 in een hoofdredactioneel commentaar hoe het onderzoek waarop PHE zich baseert tot stand kwam.

De stelling van PHE is gebaseerd op twee onderzoeken uit 2014. Het ene was een rapportage over de e-sigaret die naar de *UK All-Party Parliamentary Group on Pharmacy* – een parlementaire onderzoeksgroep over geneesmiddelen – was gestuurd. Het tweede was een onderzoeksverslag van professor David Nutt en collega's, gepubliceerd in het vakblad *European Addiction Research*.

Uit dit onderzoeksverslag komt de 95 procent. Grondig lezen van dit verslag – <https://www.gov.uk/government/publications/e-cigarettes-an-evidence-update> – is de moeite waard. Nutt en collega's beschrijven hoe de *Independent Scientific Committee on Drugs*, door Nutt in 2010 opgericht, een internationaal panel vroeg om “verschillende soorten schade die nicotineproducten aanrichten” te beoordelen. Tijdens een workshop van twee dagen in juli 2013 kwam het panel in Londen bij elkaar om de context te beoordelen van waargenomen schade van nicotineproducten, te beoordelen welke producten er allemaal zijn, zoals de e-sigaret, en te beoordelen welke criteria aan de schade werden toegekend.

Het panel beoordeelde de schade die de nicotineproducten aanrichten, en de resultaten werden extra gewogen op criteria.

De groep oordeelde dat sigaretten de meeste schade aanrichten met een score van 99,6. E-sigaretten werden beoordeeld met een score van slechts 4 procent van de maximaal aan te richten schade. Deze score leidde tot de ‘95% minder schade’-claim.

Maar noch PHE, noch de afzonderlijke auteurs van het daaropvolgende juichende artikel hadden het over de kanttekeningen die Nutt en collega's zelf wel benadrukten in hun onderzoeksverslag.

Ten eerste was er een “gebrek aan hard bewijs dat de meeste producten schade aanrichten volgens de meest gehanteerde criteria”. Ten tweede was er “geen formeel criterium voor het aantrekken van de experts”.

Met andere woorden, de meningen van een kleine groep individuen zonder vooraf gedefinieerde expertise in tabaksontmoediging waren gebaseerd op een vrijwel totaal gebrek aan bewijs over de schadelijkheid. Op dit flinterdunne onderzoek heeft PHE dus de belangrijkste conclusie van zijn juichartikel gebaseerd.

De studie door Nutt werd gefinancierd door *Euroswiss Health*, een commercieel onderzoeksbureau in Zwitserland, en *Lega Italiana Anti Fumo* (LIAF), een Italiaanse antirookorganisatie. Een van de auteurs van het onderzoeksartikel van Nutt is Hoofd Wetenschappelijk Advies van de LIAF. In het artikel vermeldt hij dat hij als adviseur optreedt van de Arbi Group Srl, een verkoper van e-sigaretten. Zijn onderzoek naar de e-sigaret wordt ondersteund door de LIAF. Een andere auteur meldt dat hij consultant is voor fabrikanten van rookstopmiddelen. De redactie van het blad waarin het artikel van Nutt verscheen

voegde aan het eind van het artikel een notitie toe over de “mogelijkheid van tegenstrijdige belangen” bij dit onderzoek.

Tabak is de voornaamste enkelvoudige oorzaak van te voorkomen sterfgevallen in Engeland – e-sigaretten kunnen mogelijk een rol spelen om tabaksgebruik terug te dringen. Maar dat PHE zich volledig baseert op een artikel waarvan de auteurs zelf al aangeven dat de gebruikte methodiek zwak is, en waarvan de status nog meer onderuit werd gehaald door de aangegeven tegenstrijdige belangen rond de financiering, roept serieuze vragen op. Vragen die niet alleen gaan over de conclusies van het PHE-juichartikel, maar ook over de kwaliteit van de herbeoordelingen van collega’s (*peer review process*).

PHE stelt dat het de gezondheid en het welzijn van de Engelse bevolking wil beschermen en bevorderen. Daarvoor dient het zich te baseren op bewijs van de hoogste kwaliteit. In dit geval is PHE daarin tekortgeschoten.

[www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736\(15\)00042-2.pdf](http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lancet/PIIS0140-6736(15)00042-2.pdf)

Vertaling: Dirk van den Berg, secretaris Clean Air Nederland